

آنچه در مورد بیماری هاری باید بدانیم :

هاری یک بیماری عفونی حاد (التهاب مغز) و کشنده ویروسی است که به دوشکل تحریکی (هاری خشمگین) یا فلجی (هاری ساکت) ظاهر می شود .این بیماری مخصوص گوشتخواران اهلی و وحشی بوده ، انسان و دیگر پستانداران (از جمله علفخواران مانند گاو ، الاغ و گراز) به طور تصادفی و اغلب از طریق حیوان گزیدگی به آن مبتلا می شوند .

اهمیت بیماری

۱. میزان کشندگی بالا (صد در صد) به طوری که پس از ظهور علائم بالینی در انسان یا حیوان بیماری قابل درمان نبوده و بیمار محکوم به مرگ خواهد بود .
۲. افزایش روند موارد حیوان گزیدگی در انسان که به ناچار سالانه مبالغ زیادی صرف خرید سرم و واکسن ضد هاری جهت درمان پیشگیری می شود .
۳. تلفات دام و زیانهای اقتصادی ناشی از این بیماری که در دامها ایجاد می شود .

راههای انتقال بیماری

۱. **گاز گرفتن** : اصلی ترین راه سرایت بیماری گاز گرفتن به وسیله حیوان هار است . البته از طریق کشیده شدن پنجه آغشته به بزاق حاوی ویروس هاری (به ویژه در گربه و گربه سانان) نیز بیماری منتقل می شود .
۲. **پوست** : از طریق پوست سالم ، هاری سرایت پذیر نیست ولی از راه کوچکترین خراش یا زخم در پوست این بیماری منتقل می شود .
۳. **مخاط**: ویروس هاری از طریق مخاط چشم ، دهان یا بینی نیز به انسان و حیوانهای دیگر منتقل می شود. بنابراین ، سگ ها و گربه های به ظاهر سالم که هنوز علائم بالینی هاری در آنها ظاهر نشده است از طریق لیسیدن لب ، چشم و بینی کودکانی که با آن ها بازی می کنند بیماری هاری را انتقال می دهند .
۴. **تنفس**: سرایت هاری از طریق تنفس به ویژه در غارهایی که خفاش های آلوده به بیماری هاری زندگی می کنند .

علائم بیماری در حیوان

همه پستانداران اهلی و وحشی (از جمله گوشتخواران و علفخواران) ممکن است به بیماری هاری مبتلا شوند . ۲ تا ۳ هفته و گاهی چند ماه پس از ورود ویروس هاری به بدن سگ یا گربه علائم بیماری در حیوان ظاهر می شود . پس از این مدت اولین علائم بیماری تغییر در رفتار و عاداتهای حیوان به شکل انس و الفت

بیش از اندازه به صاحب خود یا عصبانیت و تند خویی است . در بیشتر موارد پس از دوره تغییر رفتار حیوان پریشان ، مضطرب و وحشی و درنده می شود (هاری خشمگین) به طوری که اشیای مختلف را گاز گرفته و محل زندگی خود را ترک می کند و به هرفرد یا حیوان سر راه خود حمله می کند . پس از مدتی به علت عدم توانایی بلع کف از دهان حیوان سرازیر شده و صدای پارس خشن ، ناموزون و بریده پیدا می کند و به زودی در اثر فلج دستگاه تنفسی خواهد مرد . در موارد کمی با پیشرفت بیماری ، حیوان به گوشه ای پناه برده و اندام های آن فلج شده و در نهایت در اثر فلج دستگاه تنفسی می میرد (هاری ساکت) .

نکته یک : اگر در بزاق سگ و گربه در زمان گاز گرفتن ویروس هاری موجود باشد علائم بالینی حداکثر ده روز بعد در حیوان ظاهر شده و خواهد مرد . طی این مدت حیوان و قبل از بروز علائم بالینی در حیوان بیماری قابل انتقال است .

نکته دو : در حیوانات نشخوار کننده علائم هاری متفاوت است ولی در همه موارد حیوان اختلال بلع و آبریزش دهان دیده می شود . با مشاهده این مواردی به هیچ وجه نباید دست خود را در دهان حیوان فرو کرد .

علائم هاری در انسان

اولین علائم بیماری به طور معمول ۱۵ روز تا سه ماه و به طور میانگین یک تا دوماه پس از حیوان گزیدگی بروز می کند . علائم اولیه غیر اختصاصی هاری عبارتند از : تب ، لرز ، خستگی ، سردرد ، اختلال در بلع و تهوع و استفراغ ، درد شکم و اسهال ، نگرانی و ترس و تحریک پذیری و عصبی بودن . علائم اختصاصی این مرحله عبارتند از : سوزش ، گزگز و مورمور در محل گاز گرفتن . در مرحله حاد عصبی علائم به شکل توهم و نگرانی ، ترس از آب و حساسیت به صدا ، نور ، لمس کردن (هر گونه محرک محیطی مانند نور ، صدا ، لمس کردن و مشاهده آب موجب تحریک پذیری و گرفتگی عضلات حلق و حنجره می شود) افزایش ترشح بزاق و اختلال در بلع ، خواب آلودگی ، تشنج و فلج موضعی ، تب و افزایش ترشح اشک ، بزاق و عرق بروز می کند . در اغلب موارد بیمار طی یک تا دو هفته دچار کوما شده و به دلیل نارسایی تنفسی یا قلبی عروقی فوت می کند .

نکته یک : با توجه به اینکه بیشتر موارد حیوان گزیدگی توسط سگ انجام می گیرد به منظور کاهش موارد حیوان گزیدگی و پیشگیری از ابتلا به بیماری هاری اقدامات زیر ضروری است :

- خودداری از نزدیک شدن به سگهای ولگرد و آزار آنها

- خودداری از نگهداری سگ در منزل تا حد امکان
- واکسیناسیون و قلاده گذاری سگ در صورت نیاز به نگهداری آن در منزل
- خودداری از ریختن زباله و پسماند های غذایی در اماکن و معابر عمومی به منظور جلوگیری از تجمع و افزایش جمعیت سگهای ولگرد

نکته دو: و به کودکان خود آموزش دهید که:

- هنگامی که یک سگ غریبه به آنها نزدیک می شود ندوند و بی حرکت بمانند.
 - حتی در حضور بزرگسالان خانواده با سگ و گربه بازی نکنند .
 - هرگز گربه هایی که در گوشه تاریک پناه برده مورد آزار و اذیت قرار ندهند .
 - هرگز سگها را با جیغ کشیدن ، دویدن و یا نگاه مستقیم به چشمشان تحریک نکنید .
- نکته سه:** پنجه های گربه به علت لیسیده شدن ممکن است آلوده به ویروس هاری باشد .

پیشگیری:

در صورتیکه مورد حیوان گزیدگی قرار گرفتید بلافاصله اقدامات زیر را انجام دهید:

- محل گازگرفتگی به وسیله جریان آب فراوان (شیلنگ آب) و صابون به مدت ۱۵ تا ۲۰ دقیقه به طور کامل و عمیق شستشو کرده و سپس کف صابون را به طور کامل از لابلای زخم خارج کنید .
- زخم محل گازگرفتگی را با ماده ضد عفونی کننده مانند الکل یا بتادین ضد عفونی کنید .
- هرگز روی زخم حیوان گزیده را نپوشانید یا پانسمان نکنید .
- بلافاصله جهت دریافت واکسن و سرم ضد هاری به مرکز درمان پیشگیری از هاری شهرستان یا به نزدیکترین مرکز بهداشتی درمانی محل سکونت خود مراجعه کنید .
- نوبتهای بعدی واکسن ضد هاری خود را در زمانهای تعیین شده دریافت کنید .
- لازم است حیوان مهاجم در صورتی که سگ یا گربه خانگی می باشد به مدت ۱۰ روز در محل مناسبی مهار شده و تحت نظر قرار گیرد و در صورتیکه که طی این مدت علائم هاری پیدا کرده یا حیوان تلف شود فوری موضوع را جهت نمونه برداری به نزدیکترین مرکز بهداشتی درمانی یا اداره دامپزشکی شهرستان اطلاع دهید .

منبع:

۱. دستور العمل کشوری کنترل بیماری هاری

مرکز شبانه روزی درمان پیشگیری از هاری در شهرستان خرم آباد در بیمارستان شهدای عشایر

با شماره تلفن ۰۶۶۱۳۲۲۶۸۲۴.

و در سایر شهرستانها جهت هماهنگی لازم به مرکز بهداشت شهرستان مراجعه نمایید.